

Hlas Nového Mesta

Ročník XXV. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA – NOVÉ MESTO, 5/2015

Jar si žiada pohyb – prídete na brigádu?

Znovu štartuje súťaž NAJ babičiek a dedkov

Čo je podľa nás v Novom Meste prvoradé?

Chceme viac možností pre cyklistiku

Nové Mesto v našich rukách

Milí čitatelia,

ponorme sa na chvíľu do spomienok blízkych najmä strednej a staršej generácii. Vyrástli sme v časoch, keď rozhodovať o využití rozpočtu a verejných zdrojov mohli len „tí hore“. Myšlienka, že by obyvatelia sami určili, či sa toho roku v ich okolí opraví chodník, alebo radšej vybuduje športové ihrisko, zdala sa takmer nereálna. Kto by vzal na seba toľkú iniciatívu? Nájdú si ľudia čas, aby dobrovoľne pracovali pre komunitu? Objavia sa nápady, ktoré pomôžu mnohým, a nielen tým so širokými lakťami?

Podobné obavy sa ukázali celkom zbytočné, dnes už vyvolávajú úsmevy. Na začiatku bolo treba prijať veľa rozhodnutí a trpezlivo vysvetľovať ciele. Rýchlo sme však pochopili, že participatívny rozpočet nám dáva do rúk moderný nástroj a rozširuje príležitosti. Chceme mať na veci väčší vplyv. Nemyslíme si, že patent na rozum má iba človek s pečiatkou. Sme ochotní vyvinúť iniciatívu, a popritom prevziať na seba aj kus zodpovednosti.

A tak sa v Novom Meste začali „diať veci“. Na stretnutia prichádzajú desiatky záujemcov, nielen zopár osamelých aktivistov. Snívame, radíme sa, plánujeme. Starší, no ani celkom mladí Novomešťania sa neboja vyjsť s kožou na trh, prezentovať projekty a uchádzať sa o podporu verejnosti. Chceme mať bezpečné cesty a lepšie služby pre cyklistov. Opäť vysadiť stromy tam, kde padli za obeť výstavbe či doprave. Radi by sme ukázali deťom, ako sa pestuje reďkovka. Hľadáme možnosť, ako neponechať osamelých ľudí bokom... Malé i veľké ciele. Tie najlepšie dostanú zelenú a čoskoro sa stanú inšpiráciou pre ďalších „výmyselníkov“.

Ak ešte stále máte pochybnosti, prídte sa pozrieť v sobotu do vinice, kde sa zo susedov stávajú priatelia. Alebo vysadnite na biely bicykel, ktorý vám dalo k dispozícii zopár nadšencov. Možno pritom dostanete geniálny nápad, ktorý aj vašu štvrť zmení k lepšiemu.

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

Nad knihami nielen v marci

str. 5

Otvorene o domácom násilí

str. 7

Škôlkari z Letnej sa strašidiel neboja

str. 11

Ako poskytnúť prvú pomoc deťom

str. 12

Skultúrnime stojiská kontajnerov!

str. 15

Spomienky z úbočia Kramárov

str. 16

Obálka:

Oddych po práci vo vinici chutí lepšie než zvyčajná vychádzka, dokladá to snímka Jany Plevovej

Vydáva Mestská časť Bratislava – Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava – Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlaac@banm.sk, www.banm.sk
Mesačník, dátum vydania 30. 4. 2015,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,
podpredsedníčka: Ing. Jana Škutková,
šéfredaktor: Ing. Marek Líška,
členovia: MUDr. Jozef Dubravický,
JUDr. Tomáš Korček, Ing. arch. Peter Vaškovič,
Mgr. Marek Tettinger, **tajomník:** Mgr. Ján Borčin.
Jazyková úprava: PhDr. Viera Vojtková.
Grafická úprava: Martin Lovás
Tlač: UltraPrint, s.r.o. Náklad: 23 200 výtlačkov.
Číslo 5/2015.
ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Zelené stužky majú po sezóne

Mali sme malú dušičku – aj jednotkárí, ale hrialo nás, že sme v tom spoločne. Každému, kto opustil miestnosť s maturitnou komisiou, sme pátrali v tvári, ako dopadol. Napokon nám povedali: Môžete ísť, ste voľní, máte maturitu. Znelo to takmer ako „oddnes je každý z vás už iný“. Kedysi vyšla taká básnická zbierka: Ja je niekto iný. Presne tak je mladému človeku s čerstvou maturitou. Mal by sa oteraz správať dôstojnejšie? Možnože áno. Mal by sa tešiť, ale najprv dospieť, čo po nociach zameškal. Ja je oteraz skutočne niekto iný. Zelenú stužku odloží na pamiatku k chumáčiku detských vláskov a svoje nové „ja“ vezme prejsť sa. „Pozri,“ povie, „moja bývalá škola“.

Snímka BSK

Starosta a poslanci dostali etický kódex

„Pri plnení svojich funkcií volený predstaviteľ koná v záujme obyvateľov mestskej časti a zdrží sa akéhokoľvek konania, ktoré by ohrozilo dôveryhodnosť jeho funkcie a samosprávy.“ Toto a mnoho ďalších ustanovení obsahuje nový etický kódex volených zástupcov, ktorý v apríli schválilo miestne zastupiteľstvo Nového Mesta. Ide o ďalšie zo série opatrení, ktorými mestská časť zvyšuje transparentnosť miestnej samosprávy. Kódexom sa budú riadiť starosta a poslanci miestneho zastupiteľstva.

Etický kódex je jedným z odporúčaní auditu transparentnosti, ktorý si Nové Mesto dalo v uplynulom období vypracovať. Vychádza z modelového Európskeho kódexu správania pre miestnych a regionálnych volených predstaviteľov, ktorý

prijal Kongres miestnych a regionálnych orgánov Rady Európy v roku 2000. „Jedna vec je, že nás ľudia zvolili a že sme sa sľubom zaviazali dodržiavať Ústavu SR a zákony. Tento kódex však prináša hodnoty a princípy navyše, ktoré vnesú jasné pravidlá do vzťahov, správania sa a riadenia samosprávy a posilnia dôveru občanov vo svojich volených zástupcov,“ zdôraznil zástupca starostu a poslanec Stanislav Winkler, ktorý etický kódex pripravil.

Kódex rieši oblasť možného konfliktu záujmov, zneužitia funkcie verejného činiteľa, oblasť výkonu kontroly či pravidlá upravujúce volebnú kampaň. Etickým kódexom sa riadia aj zamestnanci mestskej časti, v platnosti je od roku 2013.

Vynovené pravidlá poslanci schválili aj pre oblasť požívania alkoholických nápojov na verejnosti. Nové všeobecne záväzné nariadenie presne definuje a lokalizuje verejne prístupné miesta, kde bude konzumácia alkoholu zakázaná. Napríklad Kuchajda, Partizánska lúka, Račianske mýto s parkom, Trnavské mýto, priestory pred obchodnými domami či školy a detské ihriská a ich okolie do 200 metrov.

V školách, ktoré spravuje mestská časť, rastie počet žiakov. Tento pozitívny trend konštatuje koncepčný zámer

rozvoja škôl v Novom Meste v školskom roku 2015/2016. Oproti minulému roku stúpne od septembra počet žiakov o 199 – na predpokladaných 2648. „Počet tried sa zvýši na 121, v minulom roku ich bolo 118,“ píše sa v správe, ktorá prešla zastupiteľstvom.

Poslanci sa venovali aj správe o vývoji kriminality a verejného poriadku v Novom Meste. V porovnaní s rokom 2013 klesol vlni celkový počet zistených trestných činov o 129. V prípade majetkovej kriminality ide o pokles o 70 skutkov, pri ekonomickej o 51. Klesol aj počet priestupkov proti majetku (o 273).

Materiály z aprílového zastupiteľstva nájdete na stránke www.banm.sk

Ján Borčtn, snímky Jana Škutková

Zápisy potvrdili veľký záujem o novomestské škôlky

Rastúci záujem o novomestské škôlky potvrdili aj tohtoročné zápisy. Počas februára a marca zapísali rodičia do dvanástich materských škôl, ktoré naša mestská časť spravuje, 581 nových detí. Mnohé z nich nastúpia do zmodernizovaných škôlok, ktoré prechádzajú rozsiahlou rekonštrukciou.

„Našou dlhodobou prioritou je postupne opraviť všetky naše škôlky a v rámci možnosti zvyšovať ich kapacity tak, aby sme mohli uspokojiť čo najviac rodičov a prijať čo najviac škôlkarov. Darí sa nám to aj vďaka európskym fondom, ktoré sme na tento účel získali,“ hovorí starosta bratislavského Nového Mesta Rudolf Kusý.

Už v predchádzajúcich vydaniach Hlasu Nového Mesta sme informovali o začatých rekonštrukciách škôlok na Šancovej,

Rešetkovej, Osadnej či Letnej. Dnes sú už práce o hodný kus ďalej. Šancová je hotová, Osadná a Rešetkova pred dokončením a rýchlo napredujú aj na Letnej. „Zrekonštruovali sme strechy, zateplili budovy, vymenili okná aj svietidlá,“ približuje starosta Rudolf Kusý. Desiatitisíce eur na tieto zásadné opravy získala mestská časť z eurofondov v rámci Integrovannej stratégie rozvoja mestských oblastí z Operačného programu Bratislavský kraj. Vďaka týmto peniazom „vyrástla“ aj vynovená škôlka s nadstavbou na Odborárskej.

Ďalšie škôlky opravuje Nové Mesto z vlastných zdrojov. Rozsiahla prestavba takmer úplne zmenila tvár materskej školy na Jeséniovej, kde tiež pribudla nadstavba, a tým činom aj priestory pre ďalšie dve triedy. Škôlku Na Revíne zateplili a dostala novú strechu. V roku 2012 sme otvorili

novú obecnú škôlku na Pionierskej ulici. Úpravami prešli aj ďalšie škôlky.

Rekonštrukcia vnesie do nich väčší komfort, viac miesta aj bezpečnosti, nie je však v žiadnom prípade „čarovným prútičkom“, ktorý vyrieši ich bežné každodenné problémy.

(pokračovanie na str. 4)

Tie si „pýtajú“ stále viac peňazí, pritom už dnes sú náklady na réžiu škôlky obrovské. A život prináša ďalšie, často nepredvídateľné situácie (poruchy, poškodenia, opravy atď.), na ktoré materské školy musia hneď reagovať. Finančné možnosti však nepustia. Snahou mestskej časti je zachovať vysokú kvalitu svojich škôlok – to je jediná cesta. Tá ale so sebou prinesie aj nevyhnutné zmeny. Veríme, že ich rodičia prijmu s pochopením. Novomestská samospráva bude musieť pravdepodobne od jesene pristúpiť k zvýšeniu poplatkov za škôlku.

V súčasnosti platia rodičia od 20 do 25 eur mesačne, výnimkou je Materská škola Pionierska (60 eur), ktorá ponúka najvyšší materiálny štandard. Novomestské škôlky navštevuje v súčasnosti 1085 detí.

Ján Borčín, snímka Jana Škutková

Kam nahlásiť výtlky: nové kontakty

V minulom čísle Hlasu Nového Mesta sme uverejnili kontakty, na ktoré sa môžu obrátiť občania, ak chcú nahlásiť nové výtlky na cestách III. a IV. triedy v správe našej mestskej časti. Žiaľ, jedno z telefónnych čísel už nie je v prevádzke. Za chybu sa ospravedľujeme a uverejňujeme nové aktuálne kontakty, ktoré sú vám k dispozícii:

E-mail: vytiky@banm.sk

Telefón: 0915 906 648

(Výtlky na komunikáciách I. a II. triedy, ktoré sú v správe magistrátu hl. mesta Bratislava – oddelenie správy komunikácií magistrátu: vytlk@bratislava.sk, osk@bratislava.sk)

Deň matiek s hitmi Karola Duchoňa

Mestská časť Nové Mesto pri príležitosti DŇA MATIEK pozýva všetky mamy aj staré mamy na jedinečný koncert s hitmi Karola Duchoňa. Najznámejšie skladby legendy slovenskej hudby ožijú v podaní kapely Ludo Kuruc Soul Band. Koncert bude v utorok 12. mája o 15. h v Stredisku kultúry na Vajnorskej 21. Vstup je voľný. Počet miest je však obmedzený, vstupenku si prosím rezervujte vopred v pracovných dňoch v čase od 9. h do 12. h na tel. číslach 02/49 253 333, 02/49 253 374 alebo e-mailom: kultura@banm.sk. Tešíme sa na vás!

Zomrel bývalý šéfredaktor Hlasu

Do redakcie Hlasu Nového Mesta sme dostali smutnú správu.

V piatok 20. marca 2015 náhle zomrel pán Bobrík, dlhoročný aktívny člen Miestneho zastupiteľstva Mestskej časti Bratislava – Nové Mesto. Dušan Bobrík bol poslancom miestneho zastupiteľstva počas troch volebných období, od roku 1994 až do roku 2006. Pracoval v Komisii školstva, kultúry a športu, bol členom Miestnej rady a predsedom Finančnej komisie miestneho zastupiteľstva. Počas všetkých troch volebných období pôsobil ako šéfredaktor Hlasu Nového Mesta.

Kolegovia z radov vtedajších poslancov i pracovníkov miestneho úradu naň spomínajú ako na bezkonfliktného, čestného a spravodlivého človeka.

Čeť jeho pamiatke!

Dr. Matúš Štefanovič, politológ a publicista, si na Dušana Bobríka spomína takto:

Je to už pár týždňov, čo nás vo veku nedožitéj 81 rokov navždy opustil dlhoročný poslanec za mestskú časť Nové Mesto, riaditeľ vydavateľstva Elán a spoluzakladateľ Demokratickej strany pán Dušan Bobrík. Do politického života vstúpil začiatkom 90. rokov a podieľal sa na obnovení Demokratickej strany spolu s Martinom Kvetkom a inými. Členom a neskorším funkcionárom strany bol až do konca života a za túto stranu bol aj dlhoročným komunálnym poslancom.

Vo vydavateľstve Elán sa mu podarilo vydať niekoľko hodnotných kníh, medzi inými Najstaršie dejiny Bratislavy a publikáciu kolektívu autorov o Dóme Sv. Martina.

Dušan Bobrík pôsobil aj ako funkcionár Štefánikovej spoločnosti a Nadácie M. R. Štefánika.

S podporou predsedu Nadácie pána profesora Fusku vydal vo svojom vydavateľstve obrazovú publikáciu M. R. Štefánik v myšlienkach a obrazoch a zaujímavú knihu dokumentujúcu opätovné postavenie Pamätníka M. R. Štefánika v Bratislave.

V mojich očiach to bol predovšetkým dobrý, spoľahlivý starší priateľ a človek, ktorý mal bohaté životné skúsenosti. Bol priateľom našej rodiny v profesijnom živote i vo voľnom čase. Veľmi napomohol kultúrnu a politickú osvetu, cenná je najmä jeho podpora demokratického zmýšľania v našej spoločnosti. Patril medzi ľudí, ktorí nášmu mestu budú chýbať.

Úradná tabuľa je v parku na Račianskom mýte 24 hodín denne

Mestská časť Bratislava – Nové Mesto má svoju úradnú tabuľu v parku na Račianskom mýte, kde je prístupná pre občanov 24 hodín denne. Úradná tabuľa na Miestnom úrade Bratislava – Nové Mesto na Junáckej č. 1 bude aj naďalej slúžiť verejnosti ako informačná tabuľa, ale len počas úradných hodín miestneho úradu.

Pod'akovanie učiteľom

Hovorí sa, že *učiť je radosť*. Nemôže to byť inak, pretože odovzdať každý deň kúsok samého seba dvom či trom deťom si vyžaduje nesmiernu trpezlivosť, lásku i sebazaprenie. Deň učiteľov oslávilo 240 novomestských pedagógov stretnutím s predstaviteľmi miestnej samosprávy 30. marca v Stredisku kultúry. Starosta Rudolf Kusý im vyjadril uznanie za zodpovednú a náročnú prácu. Pod'akoval i za trpezlivosť, keďže mnohí pracujú počas rekonštrukcie školských budov v sťažených podmienkach. Symbolický darček učiteľom mal podobu vtipného divadelného predstavenia Jeden za všetkých, všetci do neba! v réžii Karola Vosátka.

Jana Škutková, snímka Boris Caban

Vitalitu môžeme našim jubilantom závidieť

Najstarší obyvatelia Nového Mesta naplnili sálu Strediska kultúry 26. marca popoludní, aby spoločne oslávili svoje životné jubileá. Uctili si ich starosta Ru-

dolf Kusý aj členovia miestneho zastupiteľstva a pripili predovšetkým na ich dobré zdravie.

Keď roky pribúdajú, je stretnutie s dávnymi priateľmi príjemným spestrením dňa a hudobná kytica melódií z mladosti v podaní Otta Weitera a Andrey Fischer potešila každého seniora.

Tortu pre najstaršieho oslávenca si už po druhýkrát odniesol 96-ročný pán Ladislav Klikušovský. Za výbornú telesnú i duševnú kondíciu vŕačí „dobrým génom“ a zdravému spôsobu života. Do Bratislavy prišiel v roku 1940, hneď však musel narukovať a tri roky bojoval v Rusku. Neskôr pracoval 30 rokov v stavebníctve, a už pekných pár rokov si užíva zaslúžený odpočinok.

Na záver si vypýtal slovo 83-ročný oslávenec pán Jozef Darmo. Poďakoval starostovi, členom zastupiteľstva i pracovníkom Strediska kultúry za starostlivosť a krásne podujatie. Požiadal, aby im na oplátku mohol zaspievať pieseň, ktorá je preňho spomienkou na život, lásku i rodnú dedinu. Keď pevným hlasom a s čistou intonáciou zanôtil nádhernú ľudovú pieseň, publikum doslova žaslo. Hostia mu búrlivo tleskali a napriek starším nohám vstávali zo sedadiel, aby jeho vystúpeniu prejavili úprimné „standing ovation“.

Jana Škutková, snímky Boris Caban

Nad knihami nie iba v marci

Vedúca klubu dôchodcov na Sibírskej Aurélia Erössová sa neraz pomaľuje, že takmer už niet s kým sa porozprávať o dobrej knihe - ľudia dávajú prednosť televíznym programom, lebo nad tými nemusia tak rozmýšľať... O ich klube to našťastie neplatí, potvrdila to nedávna beseda so spisovateľkou Hedvigou Kramárovou, ktorú priviedla spolu s mladúčkou poetkou Patríciovou Brestovan-skou riaditeľka novomestskej knižnice Mgr. Jana Vozníková. Ukázalo sa, že medzi členkami je rad takých, ktoré čítajú prózu i poéziu, dobre poznajú „svojich“ autorov, niektoré dokonca rady recitujú (ako napríklad Oľga Kováčová) a vo vzácných chvíľach i samy píšú. Nejedna priznala, že „vypísať“ sa možno i z psychického napätia, teda využiť písanie ako jeden zo spôsobov arteterapie na uvoľnenie mysle od toho, čo ju tlačí. Záleží len na tom, ku ktorému umeniu má

človek vnútorne najbližšie, aby sa dokázal vyjadrovať jeho jazykom.

Takže podnetov na diskusiu bol dostatok. Ďalšie pridala ukážkou zo svojej čerstvej poviedkovej tvorby pani Kramárová, prekladateľka, vysokoškolská pedagogička a redaktorka. Jej poviedku V dome prečítala pani Vozníková, ktorá celú besedu pohotovo moderovala. Prirodzenou reakciou publika bola predovšetkým zvedavosť: Kde beriete námety? Pre autorku to bola príležitosť prezradiť čosi zo svojej tvorivej „kuchyne“. Lebo odpoveď „zo života“ - hoci pravdivá - neposkytne ešte predstavu o spôsobe, ako zovšeobecniť skúsenosti mnohých žien a pretaviť ich do živého obrazu poviedky.

Veršami z Maríny priviedla prítomných k téme Sládkovičových osudov pani Ľudmila Ondreičková. Žila vôbec tá jeho Marína? Bola skutočná? Alebo

je to len zosobnenie básnikovej „otčiny“, ako by sa z niektorých veršov dalo usudzovať? Diskusia ich zaviedla do Krupiny, kde stojí jeho rodný dom. Pani Kramárová, zhodou okolností rodáčka z Krupiny, vrelo odporúčala návštevu tamojšieho múzea, ktoré má vynikajúce expozície umeleckých osobností spätých s týmto mestom a krajom - popri Sládkovičovi je to i Elena Maróthy-Šoltéssová, J. Cíger-Hronský, Eugen Suchoň a ďalší.

Keď sa jej ženy spýtali, kedy a ako začala písať, odpovedala, že ešte v detstve, inšpirovaná rozprávkami Pavla Dobšinského. A tak si toto malé pro-literárne zhromaždenie už po druhý raz v to popoludnie pripomenulo, že v Mesiaci knihy má svoje jubileum nielen náš zanietý šíriteľ kníh a vzdelanosti Matej Hrebenda, ale 16. marca i rozprávkár Pavol Dobšinský. *Viera Vojtková*

Tržnicu pred Veľkou nocou oživilo tradície

Prípravy na jarné sviatky sa v Novom Meste začali už týždeň vopred. Mestská časť spoločne s novomestskou Tržnicou pripravili akciu VEĽKÁ NOC V TRŽNICI. Nakupujúcich Novomešťanov privítali vo sviatočnej nálade za sprievodu hudobnej skupiny Saturn.

Kto iný lepšie pozná slovenské zvyky a tradície než členovia našich klubov seniorov? Ich šikovné ruky už dlho dopredu pripravovali typické veľkonočné dekorácie, aby ich ponúkli záujemcom. Do tržnice si však mnohí priniesli aj pracovné náradie a „naživo“ predviedli svoju zručnosť. A tak sme mohli obdivovať nielen výstavu kraslíc a veľkonočných ozdôb, ale nakuknúť aj do kuchyne a naučiť sa čosi o technikách, akými vznikajú.

Ako sa pred desiatkami rokov pletli „poriadne“ korbáče z vŕbo-

vého prútia, ukázal rodák z Považskej Bystrice, ktorý spolupracuje s ÚLUV-om. Paličkovanú čipku v tvare vajíčka vypracovala priamo pred obdivnými pohľadmi divákov Anna Matlovičová z klubu na Športovej. Oči priťahovali aj nádherné vajíčka opletené drôtkami, ktoré priniesla pani Eleonóra Brezinová z denného centra na Vajnorskej či nevšedné prútené košíky a patchworkom zdobené vajíčka pani Evity Bielákovej. Všetky zúčastnené kluby seniorov priniesli bohatú ponuku typických koláčov a zákuskov. Návštevníci tržnice už vedia, že ide o výborné domáce pochúťky a veľmi rýchlo ich rozchytali – stanú sa vitaným obohatením sobotňajšieho rodinného obeda.

Jana Škutková, snímky Boris Caban

Na Vajnorskej vystupovali Vajnorčania

„Oh, to sú nádherné kroje! – spontánne vydýchla seniorka predou mnou, keď do klubovej sály rad radom vchádzali členky folklórnej skupiny, šuštiac sukňami. Ženy sa ticho pásli zrakom na ich nadýchaných rukávcoch (a členky tohto klubu sa vo výšivkách a čipkách vyznajú). Neskôr sme sa dozvedeli, že historické kroje opatrujú v nejednej z vajnorských domácností ako oko v hlave.

Bol to dobrý nápad – v predstihu trochu veľkonočnej atmosféry. Tí, ktorí poznajú tvorbu Folklórnej skupiny Vajnorského okráškovacieho spolku, vedia, že má pásma „ušité“ vari na všetky obdobia, sviatky a príležitosti roka. Medzi nimi aj pásmo s pesničkami a veršami, ktoré zneli v tejto rázovitej obci každý rok pri spoločnom zdobení veľkonočných vajíček. Pozvali teda Vajnorčanov a v jeden podvečer koncom marca zazneli aj v klube na Vajnorskej. Vystúpenie bolo čo chvíľu prerušované potleskom.

Premyslená dramaturgia pásma nedovolí divákovi nudiť sa – pesničky svižne strieda s hovoreným slovom – krátkymi vtipnými veršami vo vajnorskom nárečí, ženské a mužské hlasy prepleť so sprievodom harmoniky, na ktorej vyhráva Dalibor Grebečí i s rytmickým pohybom a preskupovaním účinkujúcich. Svieže a veselé – cítiť, že aj táto ich skupina (nie je jediná) má za sebou už celý rad vystúpení.

V improvizovanej šatni som neskôr ledva „odchytila“ jej vedúceho Ivana Štelára. Zaujímalo ma, v čom vidí najväčší význam ich úsilia - nepochybne úspešného - zachovávať tradičný svojráz Vajnor v dnešnej dobe a na pokraji hlavného mesta.

„V kostole sa nám zachoval takýto nápis: Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane,“ odpovedal. „Kdesi na začiatku je práve

to – spomienky na starých obyvateľov, udržiavanie tradícií, starostlivé uchovávanie historických krojov, obyčajov... Už z domu som tak bol vedený, chodieval som tancovať i spievať. A my sa dnes zasa usilujeme pritiahnúť vajnorské deti, aby v tom pokračovali. Lebo Vajnoráci vždy boli svojskí, chcú si svoju identitu uchovať i v dnešnej hektickej dobe.“

Práve dnes je podľa Ivana Štelára cenné, keď sa ľudia pri ľudovej piesni vymania spod tlaku všadeprítomnej techniky, uvoľnia a rozptýlia (sám pracuje na meraní regulácie v údržbe). Dobré vidia, že sa to ľuďom páči. Vráťane vajnorčiny, ktorá má svoje presné pravidlá takisto ako ich piesne, o ktoré sa roky odborne stará dr. Ondrej Demo.

Ale k Záhoriu nepatríte, aj keď vajnorčina znie podobne, pravda? Spyťujem sa, pravdaže, len opatrne.

Tak sa človek dozvie, že Vajnory sú vlastne „predmestím Záhoria“. Alebo Záhorie predmestím Vajnor? Roky totiž nie je vŕaj s konečnou platnosťou rozhodnuté, koho vlastne cez tú horu prehodili... Viera Vojtková, snímka Ružena Deáková

V srdci zostali učiteľmi

Deň učiteľov si koncom marca pripomenuli aj v klube seniorov na Športovej. Spája sa s narodením J. A. Komenského a práve jeho osobnosť sa stala hlavným motívom stretnutia členov denného centra, medzi ktorými je jedenásť bývalých, resp. aj v súčasnosti pôsobiach pedagógov. K sviatku ich svojím kultúrnym programom prišli pozdraviť deti z družobnej školy na Českej ulici.

Úvodný príhovor pripomenul osobnosť Komenského nielen ako pedagóga európskeho až svetového významu, ale aj ako humanistu. Riešenie problémov vtedajšieho sveta zmietaného vojnami a epidémiami videl predovšetkým vo vzdelávaní, kultúrnom povznesení ľudí bez rozdielu spoločenského postavenia.

Spomenul jeho myšlienky Pansofie, vševedy, aj cesty, ktorá k nej vedie. Pedagogiku chápal ako jej rozhodujúcu súčasť. Jeho obrovské dielo je aj v súčasnosti aktuálne, v mnohých oblastiach nadčasové. Ján Amos Komenský bol hlboko veriaci kresťan a pôsobil ako biskup Českobratrskej cirkvi. Práve v tejto úlohe viackrát navštívil mestá na Slovensku, napríklad Trnavu, Skalicu, Púchov, Nové Mesto nad Váhom a ďalšie. Nie náhodou bol najmä v 19. storočí považovaný pôvodom za Slováka.

V závere stretnutia sa rozvinula beseda, ktorá smerovala k súčasnému stavu nášho školstva. Odznievala najmä kritika, oprávnená a konštruktívna. Súčasťou výbavy pedagóga je však pedagogic-

ký optimizmus. Zaznel v príspevkoch takmer všetkých diskutujúcich a zakladá sa predovšetkým na deťoch, ich čistých charakteroch, túžbe po vzdelaní. Sú najväčším pokladom spoločnosti. Najmä to motivovalo pedagógov, ktorí napriek pokročilému veku prijali výzvu riaditeľov na vyplnenie medzier v obsadení škôl.

Z úst vynikajúcej učiteľky a školskej inšpektorky, členky klubu, zaznelo motto voľne parafrázujúce Komenského želanie: „*Aby učitelia v škole menej učili, a žiaci sa viac naučili, aby bolo menej zbytočnej práce a nervozity, viac radosť a vedomostí.*“ Boli to výstižné slová na záver stretnutia, ktoré účastníci hodnotili veľmi pozitívne.

Ján Pätoprstý,
člen DC seniorov Športová

Otvorene o domácom násilí

Násilie medzi najbližšími príbuznými bolo dlho témou, o ktorej sa nepatrí hovoriť. Až častejšie diskusie a články v médiách dodali mnohým ľuďom odvahu, aby neúnosnú situáciu začali riešiť. O tom, ako si s ňou poradiť, prípadne čo si všimnúť, ak sa v susedstve dejú „čudné veci“, prišli 24. marca porozprávať seniorom do klubu na Chemickej Lucia Šalátová a Katarína Čierna z Centra Nádej, zameraného na sociálne, psychologické a právne poradenstvo.

Upozornili, že obeť násilia môžu byť ženy, deti i muži. Seniori sa neraz stretávajú s násilím zo strany detí a vnúčat, so snahou o príživníctvo či prehováraním na prepísanie nehnuteľností. Iným prípadom sú partneri v zrelom veku, ktorí sa až po odchode detí z rodiny rozhodnú pre rozvod. Týranie sa však nemusí skončiť, pokiaľ sa obeť nepodari získať samostatné bývanie. Treťou skupinou sú starí ľudia odkázaní na pomoc blízkych. To páchate-

lovi neraz umožňuje dlhodobé násilie skrývať. Odhaľovanie býva ťažké, lebo ľudia sa o problémy hanbia hovoriť.

Odborníci na sociálnu prácu radia, aby starí ľudia zostávali v kontakte s priateľmi i susedmi, aby navštevovali kluby seniorov, zapájali sa do akcií v okolí. Je pravdepodobné, že priatelia si prípadné ubližovanie všimnú, nahlásia ho a pomôžu. Treba si ponechať právo na disponovanie s dôchodkom, nechať si ho posielat na vlastný účet a nepodpisovať dokumenty, ktorým človek nerozumie. V krízových centrách, na miestnych úradoch či v mestskom Centre právnej pomoci je možné získať právnu pomoc bezplatne. Je dobré hovoriť o svojich starostiach s ľuďmi, ktorým dôverujeme a pre prípad núdze si zaobstarat mobil.

Ak sa ocitnete v nebezpečnej situácii, prípadne spozorujete, že sa niečo deje v susedstve a ohrozenie je bezprostredné, volajte políciu. Skontaktujte sa so sociálnym oddelením na miestnom úrade, prípadne ho ohláste na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Pomoc a ďalšie informácie poskytnú mnohé dobrovoľnícke a sociálne organizácie aj Jednota dôchodcov.

Pracovníci Centra Nádej pomôžu ročne približne 250-im klientom. „*Odhadujem, že počet násilných činov neklesá, skôr sa stávajú rafinovanejšími. Naším cieľom je informovať čo najširší okruh ľudí, ako sa brániť. Na sériu prednášok*

a tlač informčných materiálov sme získali finančnú podporu z Nórskeho fondov a BSK, za čo im chcem poďakovať,“ uviedla Lucia Šalátová.

Text a snímky Jana Škutková

Dôležité kontakty:

V prípade ohrozenia - polícia 158 alebo linka 112

Bezplatná linka pomoci seniorom 0800 172 500

Národná linka pre obeť domáceho násilia 0800 212 212

Centrum Nádej 0905 463 425, office@centrumnadej.sk

Bezplatnú právnu poradňu MÚ BANM na Junáckej 1 možno navštíviť v pondelok od 13. do 17. h a v stredu od 9. do 12. h.

Čo sú naše priority

Aké témy považujú Novomešťania za prioritné, teda prvoradé? V uplynulom roku sme v Kancelárii pre participáciu verejnosti zaznamenali takmer 400 podnetov. Zhrnuli sme ich do všeobecných oblastí a interpretovali výsledky.

**Participatívny
rozpočet**

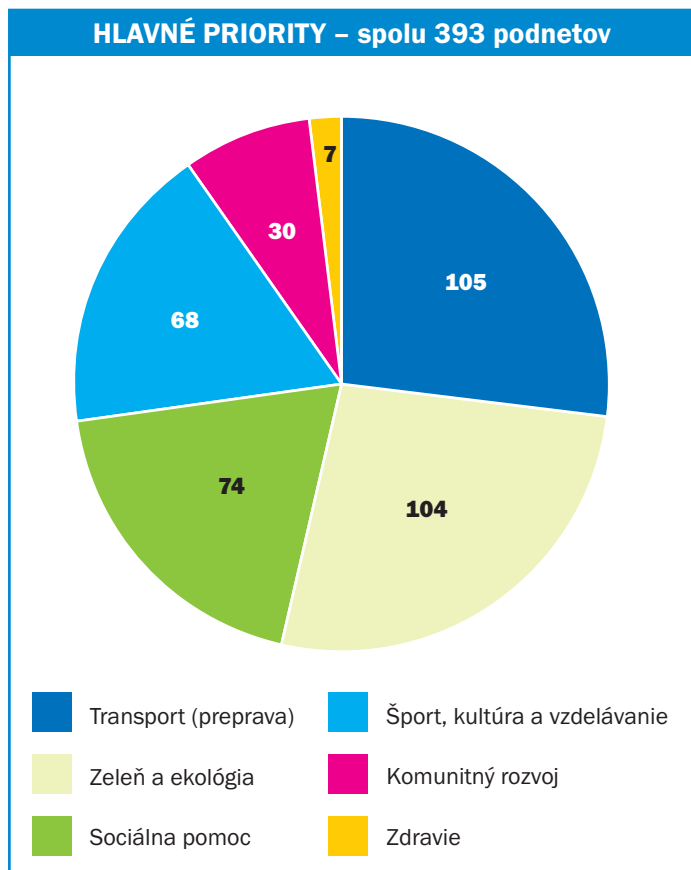
Nové Mesto v našich rukách

Témy, ktoré považujú Novomešťania vo svojej mestskej časti za prioritné, vychádzajú z dotazníkového prieskumu, tzv. Burzy nápadov. Obyvatelia majú možnosť vyplniť formulár dotazníka na stránke **pr.banm.sk**, na verejných stretnutiach, v informačnom bode Participatívneho rozpočtu – v Centrálny knižnici na Pionierskej 12, na miestnom úrade v Kancelárii pre participáciu na Junáckej 1. Zahrnuli sme sem aj podnety občanov, ktoré nám nechali online a na hlasovacích lístkoch počas hlasovaní o Participatívnom rozpočte 2014 a 2015.

Ku každému podnetu môžu obyvatelia určiť oblasť, do ktorej téma spadá, napr. zdravie, komunitný rozvoj, zeleň, transport a pod. Niektoré z tém majú aj svoje podtémy, napr. zeleň a životné prostredie má podtémy recykláciu, čistotu, starostlivosť o zeleň, komunitné záhrady a pod. Niektoré z podtém môžu zároveň spadať aj do iných tém, napr. komunitné záhrady sú podtémou zelene aj komunitného rozvoja.

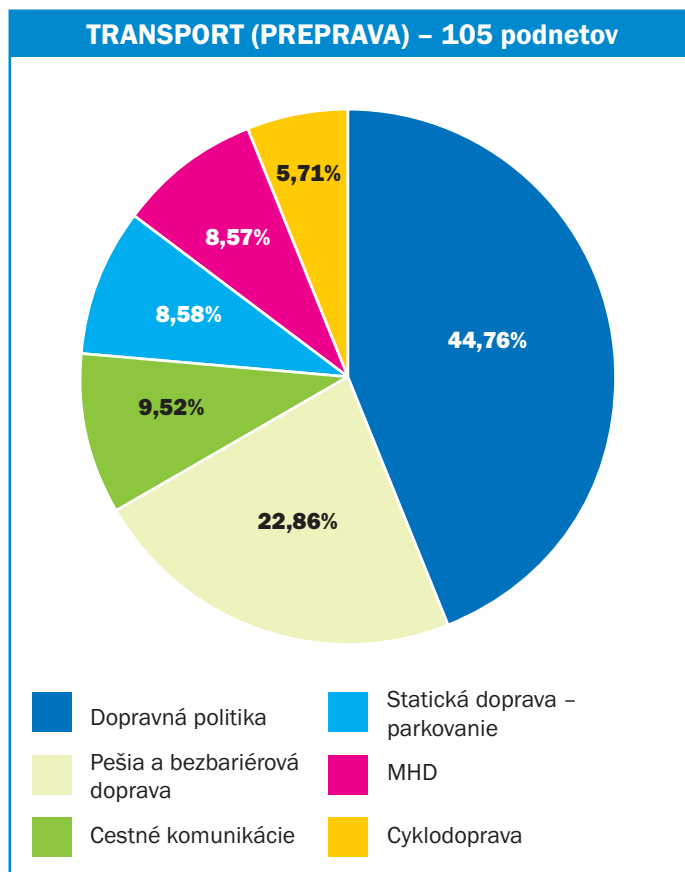
Témy a podtémy mohli obyvatelia v dotazníku Burza nápadov určovať sami. V prípade podnetov, ktoré boli spísané na hlasovacích lístkoch k participatívnejmu rozpočtu, určil tému spracovateľ podnetu na základe opísaného problému.

Získali sme 393 podnetov, ktoré boli začlenené do tém obsahujúcich nasledovnú počty podnetov:

TRANSPORT (PREPRAVA)

Percentuálny podiel podtém v oblasti Transportu:

Téma Transport zahŕňa 105 podnetov týkajúcich sa automobilovej, cyklickej a pešej dopravy, bezbariérovosti, MHD či koncepčných otázok dopravnej politiky a parkovania v mestskej časti. Časté sú podnety zamerané na opravu a dobudovanie komunikácií (peších aj automobilových) a prepojení aj sťažnosti na problémy, ktoré prinášajú súčasná dopravná riešenia. Objavujú sa podnety súvisiace s linkami a zastávkami MHD. Viacero podnetov žiada vyššiu mieru integrácie cyklickej dopravy do mestskej časti. Podtéma dopravná politika zahŕňa prevažne žiadosti o riešenie dopravnej koncepcie v mestskej časti, napríklad o riešenie prehustenia automobilovej dopravy na niektorých úsekoch. Téma pešej dopravy a bezbariérovosti sa týka opravy komunikácií, upozorňuje na nedostupnosť niektorých úsekov nielen pre ľudí na vozíku, ale i pre kočíky, prípadne seniorov. Konkrétne podnety sa konzultujú s dopravným inžinierom zamestnaným na našom miestnom úrade. V prípade vyriešených majetkovoprávných vzťahov bolo navrhnuté riešenie problému a jeho realizácia, niektoré podnety boli zahrnuté do hlasovania v rámci Participatívneho rozpočtu 2015.

ŠPORT, KULTÚRA A VZDELÁVANIE

Z oblasti vzdelávania, kultúry a športu sme dostali 58 podnetov, ktoré žiadajú podporu voľnočasových a športových aktivít všetkých vekových kategórií, a to vo verejných priestoroch, ale i v inštitúciách mestskej časti. Podnety v oblasti mládeže sa venovali voľnočasovým aktivitám tejto špecifickej skupiny obyvateľstva. V mestskej časti neexistuje nízkoprahové centrum pre mladých, ktorých rodičia nemajú finančné prostriedky na platené voľnočasové aktivity, sú tu podnety na vytvorenie skateparku, legálnych grafity stien i ďalších aktivít spájajúcich sa s touto komunitou. Školstvo a vzdelávanie a investície do týchto oblastí sú momentálne jasnou prioritou mestskej časti, no v rámci prieskumu je ich potrebnosť vyjadrená skôr vo všeobecnosti. Témy sa ďalej konzultujú s oddelením školstva či výstavby a investícií.

Percentuálny podiel jednotlivých podtém v oblasti Športu, kultúry a vzdelávania:

1. Voľnočasové aktivity 23,53%
2. Školstvo a vzdelávanie 20,59%
3. Mládež 17,65%
4. Šport 16,18%
5. Kultúra 16,18%
6. Detské ihriská 5,88%

KOMUNITNÝ ROZVOJ

Komunitný rozvoj bol témou, ku ktorej smerovalo 30 podnetov. Komunikácia s verejnosťou sa týkala potreby častejšie a efektívnejšie informovať obyvateľov o dianí v mestskej časti. Transparentnosť, zrozumiteľnosť, prístupnosť informácií a ich otvorenosť sa stali prioritou bez bližšej špecifikácie. Komunitný rozvoj vo všeobecnosti si získal taktiež veľkú podporu, pričom z palety možností boli často spomínané medzigeneračné centrá, ktoré sa týkajú aj témy sociálnej pomoci, ďalej komunitné záhrady a podpora aktívneho občianstva zo strany mestskej časti.

Percentuálny podiel jednotlivých podtém v oblasti Komunitného rozvoja:

1. Komunitný rozvoj (všeobecne) 40%
2. Transparentnosť 26,67%
3. Aktívne občianstvo 13,33%
4. Komunikácia s verejnosťou 10%
5. Komunitné záhrady 10%

ZELEŇ A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Téma Zeleň a životné prostredie je ďalšou z tém, ku ktorej sa respondenti vyjadrovali najčastejšie, získali sme k nej 104 podnetov. Takmer dve tretiny z nich uviedli ako prioritu mestskej časti starostlivosť o vegetáciu a životné prostredie, najmä zvýšenie jeho kvality. Občania upozorňovali aj na konkrétne zanedbané priestory v mestskej časti (napr. Zátisie, Filiálka a pod.). Výrazná časť podnetov sa týkala recyklácie a problémov s čistotou verejných priestorov, prípadne odvozu odpadu. Zaznamenaná je aj väčšia potreba košov pre psičkárov a venčísk - ich prehľad nájdete aj na stránke MČ BANM pes.banm.sk. Aj komunitné záhrady sú témou súvisiacou so zvýšením kvality životného prostredia,

a zároveň s komunitným rozvojom. Podnety boli konzultované s oddelením životného prostredia a územného plánovania a podľa možnosti ich realizácie mestskou časťou boli zaradené do Participatívneho rozpočtu na rok 2015.

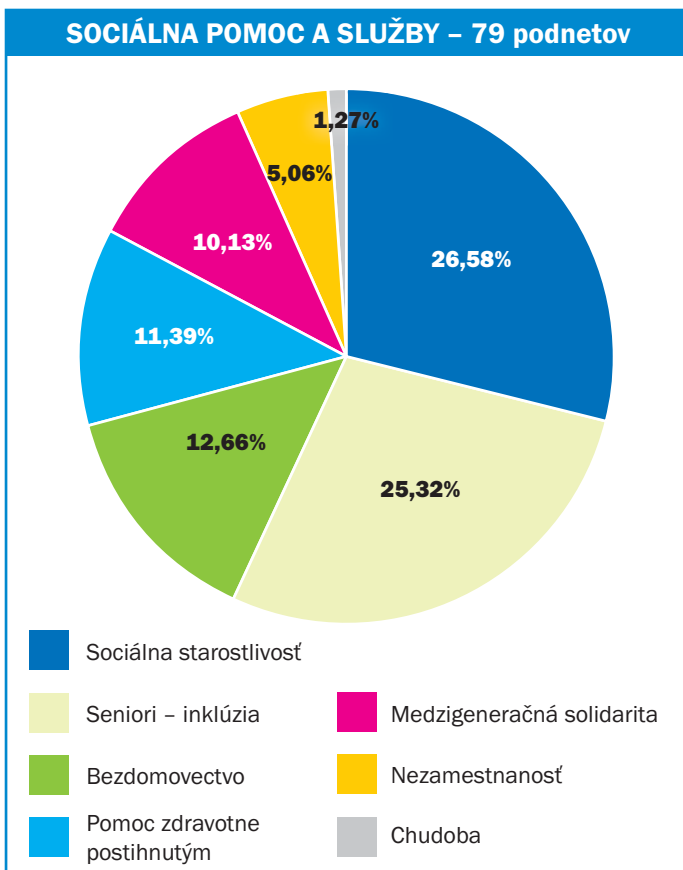
Percentuálny podiel jednotlivých podtém v oblasti Zeleň a životné prostredie:

1. Životné prostredie 40,38%
2. Starostlivosť o zeleň v meste 34,62%
3. Ekológia, recyklácia a čistota 11,54%
4. Psičkári - koše 6,73%
5. Venčiská 3,85%
6. Komunitné záhrady 2,88%

SOCIÁLNA POMOC A SLUŽBY

V oblasti Sociálnej pomoci a služieb sme zaznamenali 79 podnetov, ktoré sú zamerané na minority, citlivé skupiny obyvateľstva (napr. rodičia s deťmi, seniori, zdravotne znevýhodnení a pod.) a na problémy chudoby či nezamestnanosti. Výraznú podporu v zmysle prioritizácie získali témy sociálnej starostlivosti a seniorov a (nielen) ich inklúzie. Patrí k nim aj medzigeneračná solidarita, podpora rozvoja medzigeneračných centier. Riešenie problémov bezdomovectva a pomoc zdravotne postihnutým sú témy, ktoré sa týkajú aj oblasti verejných priestorov. Podnety konzultované so sociálnym oddelením sa premietli aj do návrhov participatívneho rozpočtu, pričom viacero sebarealizačných projektov spadalo do tejto kategórie.

Percentuálny podiel jednotlivých podtém v oblasti Sociálna pomoc a služby:

Zelenú cyklistike!

Obrovský záujem Novomešťanov o zlepšenie podmienok pre cyklistov ukázal nielen počet projektov zapojených do hlasovania o príspevok z participatívneho rozpočtu mestskej časti, ale aj hojná účasť predstaviteľov občianskych združení a obyvateľov na stretnutí 24. marca na miestnom úrade. Za účasti starostu a mnohých poslancov tu pracovná skupina cyklokomunity prebrala širokú škálu tém. Odborníci aj nadšenci sa venovali rozvoju cyklotrás, možnostiam horskej cyklistiky v lesoparku, požičiavaní bicyklov a rozvoju servisných stanovišť, ale aj značeniu a údržbe trás v meste, bezbariérovosti v doprave či cyklistickým športoviskám pre deti.

Po úvodných informáciách sa účastníci pochádzajúci z rozličných občianskych združení a skupín aktivistov navzájom predstavili a povedali si o svojich hlavných cieľoch. Zhodli sa na tom, že treba uvažovať v dlhodobom i krátkodobom horizonte. Kým veľké projekty si vyžadujú prípravu, musia sa dobre premyslieť a naplánovať, mnohé veci sa dajú zrealizovať rýchlo a s nevelkými nákladmi.

Špecializácia skupín podľa záujmov i vedomostí

Účastníci pracovali v troch skupinkách. Prvá sa zamerala na cyklodopravu a zapojili sa do nej aj odborníci z radov architektov. Hovorili o koncepcii rozvoja a identifikácii možných cyklotrás. Upozornili, že cyklisti potrebujú prepojenie trás so susednými

mestskými časťami, napríklad s Ružinovom či Račou. V mnohom sa môžeme inšpirovať skúsenosťami z Petržalky, ktorá sa cyklistike začala venovať skôr ako iné mestské časti. K ďalším návrhom patrí vytvorenie ankety o cyklodoprave podľa vzoru Auto*Mat v Prahe. Pomoc zo strany miestneho úradu a zastupiteľstva očakávajú v tlaku na developerov, aby dodržiavali dohody, ale aj v snahe o znižovanie byrokracie a posilnenie pozície aktivistov pri rokovaní s magistrátom a mestskou políciou.

Druhá pracovná skupina si vzala na starosť oblasť rekreácie a športu. Uvažovala o možných lokalitách, kde by mohli vzniknúť športoviská pre deti a mládež. Za vhodné lokality považuje napríklad Kuchajdu alebo oblasť „Šarapi“ (medzi Šancovou, Račianskou a Pionierskou ulicou). Účastníci v tejto skupine diskutovali aj o cyklistických cestách smerujúcich do lesoparku, pretože práve blízkosť lesa je v Novom Meste jednou z najväčších výhod pre rozvoj rekreačnej cyklistiky. Pri realizácii svojich plánov budú potrebovať pomoc najmä pri výstavbe a prípadnom zapožičaní stavebných strojov a mechanizmov.

Tretia skupina sa venovala otázkam správy a údržby cyklotrás, ale aj rozvoju služieb pre cyklistov. Upozornili, že po vybudovaní cyklotrasy je nevyhnutné dlhší čas kontrolovať jej stav a požadovať, aby dodávateľ v záručnej lehote odstránil nedostatky. Pravidelný jarný audit stavu značenia a jeho následné obnovenie prispeje k bezpečnosti cyklistov, rovnako je potrebné dbať na to, aby sa v meste osadzovali bezpečné cyklostojany. Na webovej stránke mestskej časti by cyklisti uvítali sekciu cyklotrás s informáciami pre občanov, pomohli by aj cyklistické mapy pri cestách a vytvorenie boxov s náradím a pumpou na frekventovaných miestach. V neposlednom rade členovia skupiny očakávajú, že mestská polícia bude dôslednejšie kontrolovať, či vodiči neparkujú na miestach určených pre cyklistov a bude také konanie trestať.

Čo ďalej?

Členovia Kancelárie pre participáciu verejnosti na riadení mestskej časti spracujú závery stretnutia, rozpošlú informácie účastníkom a vyzvú ich k ďalšej spolupráci. Vyzvali cyklistických nadšencov, aby zo svojich radov vybrali aktívnych ľudí, ktorí by sa mohli stať koordinátormi jednotlivých oblastí a projektov. Keďže sa pripravuje rozsiahla výstavba v oblasti Škultétyho ulice (projekt Pri Mýte), zvolajú na túto tému samostatné stretnutie. Nejde len o dohodu s jedným investorom. Dôležité je, aby developerské projekty, ktoré budú nadväzovať, rozumne zapracovali pokračovanie vytvorených cyklistických a peších trás pozdĺž celej Račianskej ulice.

Jana Škutková, snímky Jana Plevová

Potrebuje opraviť bicykel alebo poradiť?

Od marca je všetkým nadšencom cyklistiky v Novom Meste k dispozícii bezplatná cyklodielňa. Ide o úspešný občiansky projekt z participatívneho rozpočtu Nového Mesta. Nachádza sa v garáži centrálnej knižnice Bratislava - Nové Mesto na Pionierskej ulici č. 12. Odbornú pomoc tu poskytujú dobrovoľníci, v dielni je k dispozícii cyklonáradie, ručné frézy na cyklozávit, stojan na centrovanie kolesa, elektrické náradie, súčiastky atď. Vonku sú umiestnené základné kľúče na údržbu bicykla, s ktorými človek zvládne základný servis sám v podstate kedykoľvek.

Cyklodielňa je otvorená raz do týždňa v utorok od 15. do 19. h. Popri hodinách pre verejnosť bude dielňa otvorená podľa dohody, stačí sa skontaktovať cez e-mail: dielna@citybike.sk

Najmladší Novomešťania lámu rekordy

Už po druhýkrát v tomto roku sme koncom marca privítali v Stredisku kultúry 80 malých občanov. „Sú to rekordné počty a pre mestskú časť veľmi radostná štatistika,“

príhovoril sa starosta Rudolf Kusý návštevníkom milého podujatia. „Aj keď mladí rodičia majú s detičkami občas starosti a určite im pribudne veľa práce, čas letí až príliš rýchlo. Preto si krásne chvíle užite čo najviac.“ Starosta spolu s členmi miestneho zastupiteľstva rozdali mamičkám ruže a oteckom podbradník a hrkálku. Určite v každej rodine privítajú štartovací príspevok 200 eur, ktorý poskytuje mestská časť Nové Mesto.

Dvojčatá Tobiáš a Tadeáš pokojne prespali nielen privítanie, ale aj kultúrny program žiakov zo školy na Českej ulici. Ako prezradila mamička, tieto detúrence pribudli do väčšej rodiny. Súrodenci Matúško, Jakubko, Margarétka a Klárka sa na bračkov veľmi tešili a so všetkým rodičom pomáhajú. Veronika a Štefan Rojikov-

ci sa rozhodne majú čo obracať, ale bolo vidieť, že to zvládajú s úsmevom.

Všetkým malým Novomešťanom poprial starosta veľa zdravia a ich rodičom trpezlivosť a lásku, aby detičky vyrastali v šťastných rodinách.

Jana Škutková

Nočný život škôlkarov z Letnej

Viete, čo majú deti najradšej? Rozprávky, kreslenie, strihanie a lepenie z papiera, počúvanie príbehov, ako dospelí robia rôzne veci, spoločné oslavy s dobrotami... aj trochu strašenia môže byť! To všetko a mnoho inej zábavy zažili predškoláci z materskej školy na Letnej ulici v piatok 20. marca. Panie vychovávateľky im pripravili rozprávkovú noc, na akú sa nezabúda. Tridsaťtri predškolákov sa do škôlky vrátilo podvečer s pyžamkami a hygienickými potrebami, aby tu zažili večer plný prekvapení a tentoraz prenocovali bez rodičov.

Spisovateľka a ilustrátorka Danica Paulíková im najprv porozprávala, ako vzniká rozprávková knižka. Od vymyslenia príbehu, cez ilustrovanie, tlačenie, šitie a cestu knižiek do kníhkupectiev, kde ich rodičia kúpia svojim malým zvedavcom alebo pracovníci knižnice, ktorí ich uložia na poličky. Potom deti spoločne tvorili krásnu ilustrovanú knihu, aby si všetko vlastnoručne vyskúšali. Keď boli hotoví, akosi sa pokazila žiarovka, no v spoločnosti ostatných detí sa nikto príliš nebál. Ale keď za oknom začal vystrájať biely duch, výskali všetci. Našťastie sa dnu nedostal a dobrodružovia sa vybrali do pivnice hľadať truhlicu plnú pokladov. V takom veselom virvare večer rýchlo ubehol. Stihli ešte kráľovskú večeru, premietanie rozprávok na videu, a nakoniec party v pyžame. Potom sa už poumývali a uložili spať. Ktovie, čo sa im snívalo, isté je len to, že svoju škôlku by nevymenili za žiadnu inú.

„Marec je Mesiac knihy, a tak sme hľadali program, ktorý by to deťom hravou formou priblížil. Aj keď ešte nevedia čítať, s knihami sú dobrí kamaráti. Trochu sme sa inšpirovali podujatiami, ktoré pripravujú školy,“ hovorí pani zástupkyňa Veronika Macháčková. Je to príležitosť, aby sa pedagógovia a ich malí zverenci spoznali bližšie aj v nezvyčajných situáciách. „Dnes je ešte naša škôlka pod lešením, strašidelný zámok ani nebolo ťažké napodobniť. Ale veľmi sa tešíme, že čoskoro budeme mať zateplenú strechu aj múry a upravenú zeleň na školskom dvore,“ dodala pani zástupkyňa.

Rozprávková noc nebola jedinou pripomienkou Mesiaca knihy. Hneď v nasledujúcom týždni sa 40 škôlkarov vybralo na výlet do knižnice na Pionierskej ulici. O zaujímavý program sa tentokrát postarali „tety knižničkové“. Keď sa deti usadili na pripravené podušky, so zatajeným dychom počúvali príbehy o knihách. Dozvedeli sa aj o tom, ako knihy chrániť a správne používať a oboznámili sa s prostredím knižnice. Aby si vyskúšali, ako to tu chodí, mohli si niektorú z krásnych rozprávkových kníh vybrať a prelistovať.

Jana Škutková
Snímka Jana Plevová

„Škovránky“ nám priniesli jar

Už po šestnásty raz sa 11. marca uskutočnila v Dome kultúry na Stromovej spevácka súťaž **Novomestský škovránok 2015**. Zapojilo sa do nej 20 mladých talentov zo

základných škôl našej mestskej časti. Odborný dohľad si vzala na starosť porota pod vedením predsedníčky Mgr. Viery Kováčovej. Zasadli v nej ako členovia aj Mgr. art. Daniel Simandl, Mgr. Vladimír Novák a Rudolf Weiser, ktorý je sám odchovancom tohto podujatia. K najobľúbenejším výberom patria už po niekoľko rokov piesne Darinky Rolincovej „Až raz budem učiteľkou“, Katky Knechtovej „Naveky“ či Kristíny „Ešte váham“.

Súťažilo sa v troch vekových kategóriách, mladší žiaci od prvého do tretieho ročníka, o čosi starší speváci od štvrtého po šiesty ročník a v poslednej kategórii siedmci, ôsmaci a deviataci.

Elena Hlivová, snímka Jozef Šarina

Vítazi I. kategórie:

1. Andrej Zlámala, SZŠ Valdovská
2. Natália Pazderová, ZŠ s MŠ Sibírska
3. Terézia Štúhlová, ZŠ s MŠ Odborárska

Vítazi II. kategórie:

1. Viktória Kollárovitsová, ZŠ s MŠ Česká
2. Daniela Majerová, ZŠ s MŠ Jeséniova
3. Veronika Bubničová, ZŠ s MŠ Česká

Vítazi III. kategórie:

1. Simona Augustovičová, ZŠ s MŠ Sibírska
2. Debora Ďurišková, ZŠ s MŠ Za kasárňou
3. Ema Kicková, ZŠ s MŠ Za kasárňou

Ako poskytnúť prvú pomoc vašim deťom? Naučíte sa v Kramáriku

V Rodinnom centre Kramárik je od februára tohto roka nový cyklus prednášok pod názvom **Prvá pomoc v domácom prostredí – Ako ju (ne) vieme poskytnúť**. Prednášky sú každý mesiac, zakaždým zamerané na konkrétnu oblasť problémov. Záujemcovia sa už dozvedeli, aké rôzne ochorenia dýchacích ciest môžu postihnúť ich deti a ako sa zachovať pri ich liečení. Venovali sa už aj otrávaním či bolestiam brucha.

Prednášky vedie mladá doktorka Eva Kellner, ktorá pracuje na oddelení urgentného príjmu v Detskej fakultnej nemocnici na Kramároch. Rodičia sa tak dozvedajú informácie priamo z praxe. Prednášky sú praktické a otvorené, rodičia sa môžu pýtať na čokoľvek, čo ich zaujíma.

Ani Marwan Al Zafari, otec dvoch malých chlapcov, si nenechal prednášky ujsť a chváli si predovšetkým to, že sú zaujímavé a k veci. „Dozvedel som sa na príklad, čo robiť a čo nerobiť v prípade, že sa dieťa niečím otrávi. Aby som postupoval správne a dieťaťu nechtiac ešte viac neublížil.“

Na máj je prichystaná ďalšia prednáška na témy: Horúčka, febrilné kŕče u detí - kedy je horúčka nebezpečná?

Očkovanie u detí - Povinné a voliteľné očkovania - sú naozaj nevyhnutné? Prednáška sa uskutoční v utorok **12. 5. 2015 o 17.30 h v RC Kramárik na Uhrovej 18**. Ako bonus k prednáške porozpráva Eva Kellner o svojich osobných skúsenostiach z práce v aфриckej nemocnici.

Ak nemáte kam „odložiť“ svoje deti, na prednášku môžete samozrejme prísť aj s nimi, keďže počas prednášok je otvorená herňa. Ak sa vám nepodarí zúčastniť sa osobne, o najdôležitejšie informácie neprídete, pretože budú postupne zverejňované v textovej podobe na blogu RC Kramárik. Už teraz si niektoré články môžete prečítať na www.rckramarik.sk/blog

Z. Kapustová, snímka J. Bobulová

Aj veľkí sa radi hrajú

V nedeľu 29. marca sme v priestoroch Strediska kultúry Vajnorská zažili opäť popoludnie plné zábavy. Jednotlivci aj celé rodiny si vyskúšali rôzne stolové hry, ktoré pre nich pripravili nadšenci z firmy iHRYsko. Návštevníkom pomohli s výberom najvhodnejších možností pre jednotlivé vekové kategórie a keď bolo potrebné, poskytli bližšie inštrukcie. A tak, keď ste nahliadli do sály, videli ste deti aj rodičov takých pohružených do hier, že ani nevšímali okolie. Neodolal ani pán starosta, zábavné a inteligentné hry si prišli vyskúšať aj miestni poslanci. Hravé popoludnie zakončilo losovanie tomboly. Medzi zaujímavými cenami sa najväčšej popularite tešili výhry v podobe spoločenských hier - ako inak?

*Monika Luknárová,
Snímka Boris Caban*

Zima sa už nevráti!

Pred koncom marca nezabudli novomestské dievčatá a chlapci, že prvé slnečné lúče si treba dobre poistiť. Vyrobili papierové „letecká“, vymaľovali kraslice a ozdobili nimi zelené halúzky, aby symbolicky priniesli do ulíc jar. V Stredisku kultúry pod vedením pani Judity Dózso-

vej už po osemnásťkrát zazneli tradičné piesne, porekadlá a vinše. *„Deti vedia o veľkonočných zvykoch pomerne veľa, najmä pondelkové obyčaje na Slovensku nevymizli. Snažíme sa tradície udržať a pripravili sme komponovaný program pre deti zo školských klubov.“*

Neprekvapilo nás, že ukázali veľa tvorivosti aj nápadov,“ hovorí pani Dózsová. Najväčšiu radosť majú deti zo záverečnej časti podujatia, keď v sprievode prejdú Novým Mestom, vynesú slamenú Zimu – Kiselicu a utopia ju v studenej vode Kuchajdy. Aby jej ani náhodou nenapadlo, že by sa mohla vrátiť!

*Jana Škutková
Snímka Boris Caban*

Deň detí na Kuchajde

Všetky deti aj ich rodičov pozýva naša mestská časť na oslavu Medzinárodného dňa detí, ktorú sme pripravili na piatok 29. mája 2015 v areáli prírodného kúpaliska Kuchajda. Začínáme už o 10. h, akcia bude pokračovať aj popoludní. Poteší vás bohatý športový a kultúrny program. Bližšie budeme o Dni detí informovať na stránke www.banm.sk.

Hviezdy spájajú zdravie s tradíciou

Žiarivé úsmevy slovenských osobností a vône, z ktorých sa zbiehajú slinky. Oboje bolo vidieť (a cítiť) v Polus City Center, kde sa konal deň otvorených dverí miestnej školy varenia RADOST' VARIŤ.

Podujatím sprevádzala jedna z lektoriek školy RADOST' VARIŤ, herečka Zuzka Vačková a o vzácné návštevy nebola núdza. Biba Ondrejková, Zora Czoborová, Iveta Malachovská, Fredy Ayisi či Lucia Lužinská prišli akciu podporiť a ochutnať delikatesy, ktoré majú blízko k ich životnému štýlu – sú totiž nielen chuťovo výborné, ale aj pripravované špeciálnymi postupmi zohľadňujúcimi zásady zdravého stravovania.

„Varenie tak trochu inak“ zo zdravých surovín prilákalo do Polusu desiatky zvedavcov. Veď aj tradičná slovenská kuchyňa môže chutiť skvele bez premastených, ťažko stráviteľných jedál. Kto ochut-

nal z bohatej ponuky, musel uznať, že čo je zdravšie, vôbec nemusí chutiť horšie.

Nekomerčná škola varenia v Polus City Center má názov RADOST' VARIŤ, a túto myšlienku a filozofiu sprostredkúva svojim účastníkom. Každý mesiac ponúka pravidelné kurzy varenia pre širokú verejnosť, začiatočníkov aj skúsených kuchárov. Kurzy bývajú dopoludnia i popoludní, každý záujemca si nájde vhodný termín a čas.

„Zábavné kurzy zdravého varenia vnímame ako osvetu a nadštandardnú službu našim zákazníkom. Stačí sa prihlásiť prostredníctvom e-mailovej adresy. Prijateľné poplatky sa pohybujú v rozmedzí 5 – 35 eur; naša škola je určená aj ľuďom, ktorí by si komerčné kurzy varenia nemohli dovoliť,“ uviedla Andrea Kováčiková, marketingová manažérka Polusu.

Presné termíny, časy a mená lektorov aj harmonogram kurzov nájdete na webstránke www.poluscitycenter.sk v rubrike Radosť variť alebo na Facebookovej stránke pod názvom RADOST' VARIŤ - Škola varenia v Poluse, kde sa môžete na kurz priamo prihlásiť.

ŠKOLU VARENIA nájdete v Poluse na 1. poschodí v uličke medzi Food Courtom a Cinema City.

Počas celého roka môžete navštevovať bezplatné i platené kurzy varenia pre začiatočníkov i pokročilých, ukážky a exhibície varenia so zaujímavými osobnosťami, profesionálnymi kuchármi i celebritami. Môžete si tu zorganizovať narodeninové večierky, firemné party a mnohé ďalšie akcie s gastrotematikou.

Projekt RADOST' VARIŤ vznikol s podporou partnerov DECODOM, TESCO, ELEKTROLUX.

Snímky: Polus/ Daša Šimeková

Stretli sme sa v pracovnom

Podobne ako po iné roky miestna samospráva a obyvatelia novomestských štvrtí opäť zorganizovali niekoľko jar-
ných brigád. Vyčistili trávniky a briežky
v okolí obytných domov, pozametali uli-

ce či schodišťa, vyhrabali zvyšky starého
listia a kde bolo potrebné, ošetrili zeleň
a orezali suché konáre.

Upratovalo sa na Royovej ulici a pra-
covný ruch vládol aj na Kolibe, kde sa
ochotní pomocníci stretli na ihrisku Na
Skalke. Na Pluhovej ulici vysadili obyv-
telia s podporou mestskej časti tri stromy
a vysiali nový trávnik.

Športovci a fanúšikovia hokejbalu sa
rozhodli obnoviť jedno z najstarších
hokejbalových ihrísk na Slovensku. Na-
chádza sa v areáli základnej školy na
Cádrovej ulici a miestni ho pomenovali
Guerera (z názvov ulíc Guothova a Dé-
rera). Rovnaké meno dostal projekt,
ktorým sa skupina dobrovoľníkov usi-
luje vrátiť na staré ihrisko život. Plánujú
výmenu mantinelov, osvetlenia a oplote-
nia, chcú opraviť povrch, ale aj striedač-

ky a basketbalové koše. A keďže práce
veľa, brigády sa tu konajú pravidelne.

Koncom apríla si naplánovali pracov-
nú oslavu Dňa Zeme aj rodičia z mater-
skej školy na Cádrovej ulici.

A ešte pozvanie!

Pre všetkých, ktorí sú ochotní venovať
svoj čas a energiu, máme na záver dve
pozvánky. **V sobotu 16. mája o 9. h**
**sa stretnú obyvatelia na Bielom krí-
ži aj v Mierovej kolónii, aby svojim**
**štvrtiam pomohli získať nový jar-
ný vzhľad.** Všetky usilovné ruky budú víta-
né!

*Jana Šutková,
snímky Michal Haile, Jana Plevová*

0 tri rôčky okoštujeme víno...

Na prvú brigádu do komunitnej vini-
ce prišlo 21. marca takmer 70 nádejných
pestovateľov viniča a záhradkárov. Nik
neodmietol na úvod trochu teórie, veď
koľkí mešťania dnes ešte ovládajú malo-
karpatské tradície a vinohradnícke ume-
nie? Mladý, ale už skúsený vinár Michal
Bažalík (na obr. vpravo) prisľúbil odbor-
nú pomoc až do prvej úrody. Vysvetlil, že
vinič rodí na jednoročnom dreve, ukázal,
ako sa dajú zachrániť a omladiť niektoré
z pôvodných koreňov, učil brigádnikov
strihať révu čo najbližšie „pri hlave“, aby
sa sila rastliny sústredila do najzdravších
výhonkov. Účastníci počúvali pozorne, tí
odvážnejší si všetky dobré rady hneď vy-
skúšali. Práca je v zanedbanej vinici veľa,
času menej. Riadky treba vyplieť, skypriť a
pohnojiť, vysadiť mladý vinič. Popritom sa
musia pripraviť oporné konštrukcie a vo-
diace drôty, neskôr pozastriť výhonky.

Michal Bažalík radil, aké odrody zvoliť, aby
boli odolné voči škodcom a chorobám.
Pestovatelia sa zhodli, že nechcú používať
chemické postreky, hrozno budú pestovať
organickým spôsobom.

Po niekoľkých hodinách práce bolo ich
úsilie vo vinici poznať. Unavení, ale spoko-
jní novopečení vinári si posedeli v tráve,
využívajúc príjemné prvé slnečné lúče. Mi-
chal priniesol na ochutnanie víno zo svojej

vinice vo Svätom Jure, a veru to bola dobrá motivácia! „*Nejde len o fyzickú prácu, ktorú ľudia pracujúci v kanceláriách radi zažijú, účelom je vytvoriť komunitu susedov a priateľov, ktorí do vinice prídu ako na malý piknik. Štart novej sezóny sa vydaril, brigády budú teraz každý víkend, ale záujemcovia môžu prísť aj kedykoľvek cez týždeň. Na odpad je tu prístavený kontajner, zelený odpad budeme starostlivo kompostovať,*“ dodáva spoluorganizátorka projektu Sandra Štasselová. Pripomenula, že miesta na záhradníčenie je dostatok a záujemcovia sa môžu informovať na e-mailovej adrese info@vnutroblok.sk

Text a snímka Jana Škutková

Zber nepotrebných spotrebičov

Mestská časť Bratislava – Nové Mesto v spolupráci so združením Envidom organizuje bezplatný zber starých elektrospotrebičov.

Ako postupovať:

Pripravte si spotrebiče, ktorých sa potrebujete zbaviť a **najneskôr do 13. mája ohlásite svoju požiadavku na miestnom úrade** – buď telefonicky počas úradných hodín na čísla 4925 3381, 4925 3182, 4925 3208, alebo e-mailom na adresu zp@banm.sk. Nahlásite, koľko akých spotrebičov potrebujete odviezť, svoje meno, telefón a presnú adresu.

V sobotu 16. mája 2015 do 8. h ráno vyložte elektroodpad do vchodu bytového domu alebo za bránu rodinného domu, nie však na ulicu. Ak by do 14. h nebol odvezený, ohlásite to do 14.30 h na linku zberu 0911 250 211.

Akú opateru majú vaše kontajnery?

Skupinky kontajnerov pri našich obytných domoch pripomínajú niekde čosi ako „legálne čierne skládky“. To, že sú prvotne určené na zhromažďovanie komunálneho odpadu z domácností, niektorým jednotlivcom úplne stačí na bezhlavé vŕšenie odpadu všetkého druhu nielen v nádobách, ale i popri nich – bez ohľadu na možnosti smetiarskych vozidiel a spôsob práce ich osádok. Ešte zopár pravidelných „prehrabávačov“, a spoločne tak obyvateľom zohyžďujú prostredie a znepríjemňujú život prinajmenšom zá-pachom v najbližšom okolí.

Pred časom, keď sa objavila možnosť požiadať mestskú časť o nenávratný finančný príspevok na vybudovanie uzamykateľného stanovišťa zberných nádob na zmesový komunálny odpad a vytriedené zložky komunálnych odpadov, mnohí sme si mysleli, že „legálnym čiernym skládkam“ pri bytovkách odzvonilo. Veď kde by sa ich nechceli zbaviť? Ibaže nie každý predpoklad sa naplní... O dotáciu prejavil záujem na miestnom úrade len nevelký počet žiadateľov. Žeby podmienky boli také prísne? Nedarilo sa sústrediť potrebné množstvo prostriedkov? Alebo toľkí z nás už zľahostajneli, že zahodia i takúto šancu?

Zdá sa, že každá bytovka – alebo skupina bytoviek – by potrebovala iniciatívneho človeka, povedzme, domového dôverníka, ktorý rozčeri stojaté vody našej pohodlnosti. Niekoľko ako pani Natáliu Gyarmatovú, ktorá je už desať rokov dôverníčkou v obytnom dome, kde už vybavila opravu a výmenu strechy, vymaľovanie vchodov aj opravu balkónov. Nečudo, že neporiadok na stojisku kontajnerov ju zlostil. Obie-

hala správcu – Novbyť, zisťovala, čo sa dá s tým robiť, na miestnom úrade. Podarilo sa jej zistiť majiteľa pozemku a iniciovať nájomnú zmluvu potrebnú na vybudovanie uzavretého krytého stojiska. Do jeho projektu dokonca spojili tri domy, ktoré sa napokon na jeho vybudovanie poskladali – dom na Americkej, Ľubľanskej a Sibírskej ulici. Takže kryté stojisko pre všetkých vyšlo lacnejšie - za koľko?

„*Spolu to stálo 5379,70 eura. Na jeden dom teda len 1793,20 eura,*“ vraví pani Gyarmatová.

A ako to vyzerá dnes? Je tam čisto?

„*Okolie je už v norme, pravda, stane sa, že v noci tam niekto niečo prihodí, ale snažíme sa ustrážiť si to. V našom dome býva pán Bakalík, ktorý nám odhŕňa sneh, a on nám upraxe aj vnútro kontajnerových stojísk.*“

Čo ľudia? Ako hľadajú na nové stojisko dnes?

„*Zo začiatku som ich musela osobne prehovárať, aby sme ho dali zastrešiť,*

boli dosť v rozpakoch. Dnes, keď vidia výsledok, sú radi, že máme kultúrne, čisté stojisko, a dodržiavajú jeho uzamykanie.“

Dôvod, prečo mnohé bytovky nevyužili ponúknutý príspevok na uzavreté kryté stojiská, vidí pani Gyarmatová v nedobrej komunikácii so správcami objektov. Ak vec nik „nenaháňa“, ako to robila ona, podceňujú vraj túto možnosť a celú vec vnímajú ako robotu navyše. Nevidia, že všade, kde sa odhodlali pustiť sa do veci, sú ľudia dnes spokojnejší? To je výsledok, aký nijaký iný nenahradí. Potrebné tlačivá sú stále k dispozícii na webovej stránke <http://www.banm.sk/cistota-prostredia/>, alebo si ich možno vyzdvihnúť na oddelení životného prostredia a územného plánovania miestneho úradu. Vzorový projekt stojiska a bližšie informácie vám poskytne Ing. Miriam Kamhyieľová, tel. 4925 3208, e-mail zp@banm.sk

Viera Vojtková, snímky Jana Plevová

Už zďaleka vidieť, v ktorej bytovke venujú pozornosť stojiskám svojich kontajnerov – kde je dostatočná, tam obyvatelia nemajú s nimi nijaké nepríjemné zážitky

Osudy z úbočia Kramárov

Pamätá sa na ne pani Eva Friebeiszová

Ľudia, ktorí desaťročia bývajú na tom istom mieste, sa chtiac-nechtiac stávajú ich pamätníkmi. Ak sú to navyše typy, ktoré sa zaujímajú o svoje prostredie a ľudí, ktorí naokolo žijú, vyvinú sa z nich priam znalci príslušnej štvrte. Patrí k nim aj pani Eva Friebeiszová z Kramárov, temperamentná činorodá dáma, s ktorou vás dnes chceme zoznámiť. Celý svoj doterajší život prežila v rodnom dome neďaleko Cesty na Kamzík, v kopcovitom teréne pri lese.

Spomienky nad albumom

Naša rodina je spätá s týmto prostredím už niekoľko generácií. Kedysi dávno sem chodievala moja mama s rodičmi „na výlety“. Chodievali z mesta na Slamenú bídu, kde sa schádzaval spolok Ľudovíta Štúra, lebo môj dedo Samuel Budinský bol jeho členom. Mame sa páčilo pekne upravené okolie so záhradami a studňami, rada sa pristavila na kus reči v horárni a snívala o tom, že raz by tu aj ona mohla mať dom. Po čase sa jej sen splnil. Pred vojnou sa do nášho domu chodilo len letovať, no keď sme pri bombardovaní prišli o dva byty, natrvalo sme sa usadili tu, „ďaleko za mesom“. Aj ja som sa narodila až po vojne.

V akej rodine ste v tomto dome vyrastali, pani Eva?

Mala som šťastie na rodičov, dodnes cítim, že som vyrastala obklopená láskou a starostlivosťou. Otec, ekonóm Jozef Poláček, bol zároveň talentovaný výtvarník. Matka bola uznávaná modistka, dnes by

sme ju nazvali módna návrhárka, za svoje návrhy získala rad ocenení. Pri dome rástli ruže, v sade množstvo ovocných stromov, z ich korún som rada hľadala na vzdialené mesto.

Kam ste chodili do školy?

Do základnej školy na Kolibu, naša „Kamzíčka“ každé ráno ožila školákmi. A keďže zimy bývali štedré na sneh, do školy sme ťahali sane i lyže – zo školy to potom bolo už jednoduché: „šusom“ až na Jaskový rad. Autá boli zriedkavé a jazdili opatrne. Aj Bellova ulica na Kolibe bola určená pre sánkarov. Zo školy sme chodievali na brigády, sadili sme stromčeky alebo upravovali Cvičnú lúku. Tam, kde je dnes altánok, bola veľká jama, kam sme hádzali vyzbierané kamene. Často sa tam oslavoval MDD – vojaci nám navarili guláš, ukázali zbrane, spolužiaci nimi boli úplne uchvátení.

Len málo detí má šťastie žiť v takom prírodnom prostredí.

Áno, často sme sa hrali aj v blízkom lesíku, terén so strmými svahmi nás riadne „vytrénoval“, myslím, že práve vďaka tomu sme sa vyhli vážnejším úrazom. Starší brat Milan ma postupne naučil nielen liezť po stromoch, ale aj strieľať na terč zo vzduchovky, viesť motorku, šoférovať auto... Ako vodák ma brával aj na Dunaj...

Keď sme mali na Kramároch záhradu s čerešňami, neraz som sa na takom strome nečakane stretla s užovkou dlhou aj poldruha metra.

Kramáre v tom čase asi vyzerali trochu inakšie než dnes.

Myslím, že romantickejšie. Cesta k nám,

to bola pôvodne kamenná cesta, užšia než dnes, lemovaná múrikom z kameňa – aj na okraji lesa bol múrik. Cesta bola vybudovaná s predelmi na odtok vody, lebo počas dažďov a letných búrok sa menila na potok. V jej dolnej časti ešte vtedy stoja studne, odkiaľ sa voľakedy brala voda pre parné lokomotívy. Na jar kamenná cesta oživala žabkami, jašteričkami, salamandrami škvrnitými... Ježkovia, tí sú tu dodnes. Ale dnes všade crčí voda. Sú tu mnohé podzemné pramene a keď sa studne zahádzu, ako sa v mnohých prípadoch stalo, voda si nájde cestičku inde.

Dcéru som fotografovala na Ceste na Kamzík okolo roku 1980

Kedysi sa tu o všetky cesty staral jeden starý pán, chodil len s fúrikom a nejakým náradím, čistil cesty, zarovnával na nich nerovnosti, aj o chodník sa staral – ten dnes už neexistuje. Každý deň urobil len kus cesty, ale perfektne. Bol to chudobný človek, no veľmi čistý, mama ho často

Odkiaľ sa vlastne vzal názov Kramáre?

Čo viem, pomenovali ich po nemecky hovoriacej rodine Kramerovcov, ktorá na tomto území vlastnila dom a obrovské pozemky, siahali až tam, kde je dnes Onkologický ústav, ba vlastnila aj lom - Kramerov lom, kde sa lámal kameň, a iné majetky. Ale nebola to vraj šťastná rodina, všeličo sa medzi ľuďmi o nich povrávalo. Po vojne ušli a keď sa všetko ich imanie vyvlastnilo, pozemky sa postupne predávali a zastavovali.

S rodičmi v hornej záhrade počas vojny

ponúkla polievkou. Až v osemdesiatych rokoch sa potom obnove a rozšíreniu cesty venovali brigádni, nadšení medici, ktorým záležalo na životnom prostredí. Aj studňu vyčistili. Dnes sú to vážení páni doktori...

Neskôr ste už museli chodiť do školy dolu do mesta, však?

Áno, na Vazovovu, kde je dnes gymnázium. Pešo som tam odtiaľto chodila, teda skôr behala, taká vytrénovaná som bola z tých každodenných kilometrov, že v škole som bola prvá v behu, aj v gymnastike a ľahkej atletike.

V tom čase sa tam ešte nedalo chodiť dopravou?

Kdeže dopravou, veď tu boli len samé záhrady... V povojnových časoch prechádzalo územie Kramárov veľkými zmenami, mnohé pozemky aj domy zostali opustené, preto sem prichádzali ľudia z horného Slovenska aj iní, ktorým sa podarilo vojnu prežiť... Do mesta sme sa mohli dostať buď pešo cez Jaskový rad, alebo zísť na Hlavnú stanicu na električku. Na Kolibu chodil trolejbus číslo 13 tak ako dnes. Zažila som ešte aj trolejbus MAN s otvorenými dverami, dokonca aj električky také boli. Sprievodcovia nás samozrejme dobre poznali. Takisto ako obchodníci na Jaskovom rade. Mnohých prekvapí, koľko obchodov tam kedysi bolo – mäsiar, potraviny, mliekareň, pekáreň, zelovoc, dokonca aj obuvník. Mama sa snažila vždy mať nakúpené

do zásoby, najmä v zime, vtedy sme chodili nakupovať so sánami. Postupne sa potom objavilo Tesco, neskôr Lidl, Kaufland... dnes je to oveľa lepšie. Ja nakupujem „nemeckým štýlom“, nasadnem do auta, a potom dlho nič nepotrebujem...

Je známe, že na Kolibe bola za prvej republiky kolónia Čechov. Ak vezme do úvahy tradičných Nemcov a Maďarov, znamená to, že predtým tu žilo v tesnej blízkosti množstvo národností – povedzte, žili v harmónii?

Moja mama je stará Bratislavčanka, hovorila troma jazykmi, ako bolo vtedy zvyčajné. Nebolo teda rečových bariér, všetci sa dohovorili, a tak ľudia národnostné rozdiely príliš ani nevnímali. Často som doma počúvala, a nielen doma, že roky medzi dvoma vojnami boli pre Bratislavu šťastným obdobím.

To je veľmi cenná tradícia, škoda, že sa časom oslabila.

Národnostná nenávisť, tá prišla až neskôr. Mám na to aj spomienku z čias, keď som ešte nechodila do školy. Boli sme s mamou v meste a stretli sme tam jej známku, mama sa s ňou zhovárala po maďarsky. Zrazu ju okoloidúci muž zatahal za rukáv na kabáte a zavrčal na ňu: Na Slovensku po slovensky! Mama mu pohotovo odsekla: Môžeme si dať diktát zo slovenčiny! Ja som doma nebola vychovávaná ani k rasovej, ani k národnostnej nenávisti.

Manžela ste si našli, ako ste mi už spomenuli, na Pedagogickej fakulte UK, kde ste študovali. Aj to, že vaše manželstvo bolo dlhý čas manželstvom „na diaľku“.

Áno, práve na fakulte som sa zoznámila s neskorším manželom, talentovaným žiakom profesora Albrechta. Pôvodne vyštudoval hru na violu, až neskôr sa preorientoval na husle. Po úspešnom konkurze dostal ponuku, aby šiel do Nemecka, do Hofu, odkiaľ pochádza rod Albrechtovcov. Pracoval ako slobodný umelec. Nebolo to ľahké, lebo sme nesmeli vycestovať s ním,

aj keď som bola s dcérkou na materskej dovolenke. Manžel teda jazdil za nami, zväčša v noci po koncerte. Dnes je to ako zlý sen. Neskôr v Hofe aj vyučoval. Zarobil tam prirodzene oveľa viac, než by bol mohol zarobiť doma. Vďaka tomu sa podarilo prestavať náš dom.

Nebolo to jednoduché - stojí na svahu, v obvodoých múroch boli trhliny. Pôvodný dom sa teda nedal veľmi zatažiť. Autor rekonštrukcie, dnešný profesor Ján Bahna so statikom Ing. Čížkom zvolili nadstavbu na šiestich vonkajších pilieroch, ktoré sú v zemi spojené železobetónovými tiahkami, aby sa zabránilo sadaniu domu. A to sme sa počas stavebných prác nemali kam vystahovať! Našťastie sme v tom čase s dcérkou žili s mojim otcom, ktorý bol už vdovcom a s mnohým mi pomohol. Sama som prestavbu organizovala. Vydarila sa, neskôr ju predstavila aj architektonická revue Projekt.

Naša rodina na Jaskovom rade (moja mama v strede)

Dokázali by ste povedať, pani Eva, v čom všetkom sa Kramáre zmenili najviac od rokov vášho detstva?

Zrýchľila sa doba, v ničom priniesla obrovské pozitíva, ale, žiaľ, nie vo všetkom. Terénne úpravy súvisiace s výstavbou napríklad narobili mnohoraké problémy, lebo sa neplánovali jednotne. Zelené je prirodzene menej než bývalo, výstavba, niekedy až neprimerane zahusťovaná, spravila svoje. Hranica lesa sa posunula, celý pás sa postupne vyrúbal, vznikli tam záhrady a dnes je to už celé zastavané. Jednou vetou, celkový obraz je čoraz bližší okrajovej časti mesta, už dávno sa nedá povedať, že žijeme „ďaleko za mestom“ ako kedysi.

*Zhovárala sa Viera Vojtková
Snímky Jana Škutková
a archív E. Friebeiszovej*

*Pod'ťe ďalej,
nebojte sa...
Sneh zo schodov
som už zamietla.*

Úsmevom dávame viac ako slovami

Na kus reči s Jozefom Banášom prišla v apríli do Strediska kultúry nestárnúca, životným optimizmom sršiaci dáma. „Volám sa Kráľovičová, ale narodila som sa ako otrok,“ povedala PANI HE-REČKA a doslova zaplavila sálu pokojom a láskou.

Podelila sa o svoj životný príbeh, kto-

rý svedčí o nezlomnej vôli, vytrvalosti i pracovitosti. Z dedinky Čáry pri Senici ju odvaha, talent a možno i kúsok šťastia viedli z kaderníctva cez kanceláriu až na divadelné javisko. Keď sa šla do divadla uchádzať o miesto herečky, vraj nevedela, kto je Shakespeare. Andrejovi Bagarovi zarecitovala báseň Maše Haľamovej a on jej ponúkol príležitosť. V martin-skom divadle odohrala za dve sezóny 14 titulov - tu dostala aj prezývku Marína, ktorú jej vymyslel Štefan Krčméry. Nasledovalo ešte mnoho hereckých rol, stala sa prvou slovenskou profesionálnou televíznou herečkou.

Milujúci a milovaný manžel Miroslav Procházka pre ňu z francúzštiny preložil Manon Lescaut a Marína ju počas večera spamäti zarecitovala. Mária Kráľovičová dodnes veľa cestuje a vystupuje, vo veku 88 rokov rozdáva úsmevy a tvrdí, že sa stále učí nové veci.

Hudobným hosťom talkshow bola ďalšia nádherná žena. Speváčka Andrea

Zimányiová šansónmi podčiarkla atmosféru večera.

(red), snímka Boris Caban

Stredisko kultúry BNM, Vajnorská 21

Jozef Banáš

„Na kus reči“

pravidelný program spestrený humorom, hudbou, spevom a posedením pri vínu

host - spisovateľka
Evita Urbaníková

hudobný hosť
Igor CVACHO

6.5.2015 o 19.00 h VSTUPNÉ 7 Eur

PREDPREDAJ:
SK Vajnorská 21: ut, st - 16.00 - 19.00 hod., 1 hod. pred podujatím a v
<http://www.skvajnorska.sk>, e-mail: info@skvajnorska.sk

Do Tržnice zavíta umenie aj zábava

Novomestská Tržnica bude v máji dejiskom unikátneho umeleckého projektu s názvom Tržnica

Bojárt. Ide o dielo českej umelkyne Kateřiny Šedej, inšpirované známou televíznou šou Pevnosť Boyard. Aj tento projekt je založený na princípe spoločenskej hry, ktorej účastníci zbierajú kľúče. Tie získajú ako odmenu za vyriešenie rôznych otázok. Indíciami v hre sú veci súvisiace s Tržnicou. „Radi by sme do Tržnice prostredníctvom spoločenskej hry priviedli nových nakupujúcich,“ hovorí kurátorka projektu Lýdia Pribišová.

Zapojiť sa do tohto umelecko-zábavného projektu budete môcť od 21. do 23. mája 2015 počas otváracích hodín Tržnice (štvrtok - piatok 6. - 18. h, sobota 6. - 14. h).

Podujatie organizuje tranzit.sk, viac informácií nájdete na stránke www.trznicaobjart.org

Operetná tradícia v Bratislave žije

Milú pozvánku na kultúrne podujatie nám poslal mladý operný spevák Richard Tamáš. Talentovaný Novomešťan pôsobí dnes v Grazi a vystupuje ako sólista s renomovanými svetovými orchestrami, ale 17. mája si jeho spev môžeme vypočuť v rodnom meste.

Napísal nám:

Na pozvanie intendanta bratislavského Metropolitného orchestra budem 17. mája v Divadle Pavla Országha Hviezdoslava spievať sólo v koncertnom uvedení operety Veselá vdova od Franza

Lehára. Je to pôvabná komická opereta s nádhernými melódiami a šlágrami. V minulosti mala opereta v Bratislave pevné miesto a trojuholník Viedeň - Bratislava - Budapešť bol známy v celej Európe. Ambíciou Metropolitného orchestra Bratislava je oživenie tohto hudobného žánru a pre mňa ako speváka je čťou prispieť ku krásnej tradícii. Rád by som preto srdečne pozval všetkých Novomešťanov, ktorí majú radi operetné melódie.

K pozvaniu sa radi pripájame. Rozhovor s umelcom pripravíme do niektorého z najbližších čísel Hlasu.

Snímka Martin Medelský

Country saloon okorenili rytmy z Indie

Country hudba a s ňou spojené tancovačky majú v Stredisku kultúry už dlhú tradíciu. Ďalšiu vydatú akciu zažili Novomešťania 13. marca. Do tanca hrala hudobná skupina Andreja Hlinku COUNTRY FIED, svojím vystúpením rozveselila divákov detská skupina country tancov Mostík z Mosta pri Bratislave. Podujatím sprevádzal dlhoročný fanúšik country štýlu Pavel Hraška, ktorý sa podieľal aj na netradičnej dramaturgii večera. Ako povedal, v snahe osloviť širšie publikum zaradil do programu vystúpenie tanečnej skupiny Karavana pod vedením Alice Kuchtovej. „Indickým korením dochutila atmosféru večera, a hoci bol piatok trinásteho, nič sa nepripáľilo!“ tvrdia očití svedkovia s úsmevom.

Monika Luknárová,
snímka Boris Caban

Májový sviatok atletiky

Atletický oddiel TJ Slávia STU Bratislava pozýva všetkých priaznivcov športu na medzinárodné atletické preteky 31. ročník Memoriálu Tomáša Babiaka a 1. kolo Atletickej ligy. Preteky sa uskutočnia v sobotu 9. mája 2015 od 12. h v športovom areáli Pavla Gleska v Centre akademického športu STU za študentským domom Mladá garda.

Muži i ženy budú súťažiť v rámci Atletickej ligy v týchto disciplínach:

beh na 100 m, 400 m, 800 m, 1500 m, beh cez prekážky 110 m, beh cez prekážky 3000 m, skok do diaľky, trojskok, vrh guľou, hod diskom, hod oštepom, chôdza 5000 m, štafetový beh 4 x 400 m.

Okrem bodovania Atletickej ligy budete môcť sledovať aj disciplínu skok do výšky mužov aj žien, prípadne môžete povzbudiť atletické nádeje z kategórie žiakov a žiačok v behu na 150 m

Športové podujatie podporila Mestská časť Bratislava – Nové Mesto. Vstup je voľný. (bd)

INZERCIA:

Vodoinštalatéri – kvalitne a rýchlo. 0904 572 977

ZSS Seniorville Jablonové prijme do TPP opatrovateľa/ku pre seniorov. Info na 0918634251

feminia
pomáhame ženám

Otváracie hodiny:
Po – Pi 9.00 – 17.00

FEMINIA, Račianska 31,
831 02 Bratislava
tel.: 02/442 501 33
mobil: 0911 373 350
e-mail: moja@feminia.sk

Výdaj zdravotných pomôcok na poukazy

Inzercia 05 – 02 – 2015

GENERÁLNI PARTNERI

PARTNERI

96. VÝROČIE ZALOŽENIA KLUBU

**ŠPORTOVÉ TURNAJE
KONCERTY
SPRIEVODNÉ AKCIE**

VSTUP VOĽNÝ

AREÁL JAZERA KUHAJDA NEDEĽA, 3. 5. 2015, 9:00 - 16:00

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA – NOVÉ MESTO VAJNORSKÁ 21

tel.: 44373771, 44372620

info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk,
nájdete nás aj na FB:

<https://www.facebook.com/strediskokulturybanm>

HUDOBNÉ-TANEČNÉ PROGRAMY

Tradičné, a predsa vždy nové ČAJE O PIAŤEJ každú
sobotu o 17. h, živá hudba zo 60. - 90. rokov,
žrebovanie vstupeniek

2. 5. 2015 **DH ŠARFIANKA** - Majáles

9. 5. 2015 **HS CHARLIE BAND** májový čaj o piatej

16. 5. 2015 **HS MERYTAN**

23. 5. 2015 **HS PARTY TIME**

30. 5. 2015 **HS KARTAGO**

PODUJATIA PRE POZVANÝCH

27. 5. 2015, streda 15. h **Životné jubileá**

KLUBOVÉ PODUJATIA

Každý pondelok o 18. h

Sahadža joga - ako sa zbaviť stresu - začiatocníci,
vstup voľný

Každý utorok o 18. h

Sahadža joga - ako sa zbaviť stresu - pokročilí,
vstup voľný

Každý pondelok a stredu o 18.30 h **TAICHI**

20. 5. 2015, streda 18. h **Túlavé topánky**

21. 5. 2015, štvrtok 16. h **Klub priateľov opery**

7. 5. 2015, štvrtok 16. h **Klub Patchwork**

26. 5. 2015, utorok 17. h

Bratislavský včelársky spolok

pravidelné stretnutie členov a záujemcov o odborné
poradenstvo

29. 5. 2015, piatok 14. h

Informačné centrum zdravia

pre záujemcov o zdravú výživu, cvičenia, prednášky

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

1. 5. 2015, piatok 10. h

Malý festival lásky - prednášky a workshopy
s duchovným odkazom

6. 5. 2015, streda 19. h

Na kus reči s Jozefom Banášom, hosť -
spisovateľka **Evita Urbaníková**

17. 5. 2015, nedeľa 14. h **Šarmantný deň matiek**

Bohatý program pre mamičky a ich detičky

28. 5. 2014, štvrtok 19. h

Koncert skupiny KAMELOT

VÝSTAVY

5. - 16. 5. **Výtvarné spektrum, 52. ročník**

19. - 30. 5. 2015

Symfónia farieb z Považia - kolektív autorov
z Arte-Relax klubu pri príležitosti 10. výročia vzniku

Návštevný čas výstav:

pondelok - piatok 14. h - 18. h, v sobotu a nedeľu
v rámci podujatí

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV (VSZ)

16. 5. 2015, sobota 8. - 12. h

**VSZ mincí, medailí, odznakov, starých pohľadníc,
telefónnych kariet, kníh, gramoplatní, plagátov,
filatelie, pívnych podložíek, vyznamenaní,
etikiet...**

23. 5. 2015, sobota 8. - 15. h

**VSZ elektro, domácich, rybárskych, foto
potrieb, hudobných nástrojov, železničných,
automobilových, leteckých modelov, gramoplatní
a iných nosičov**

Predpredaj vstupeniek v utorok a stredu 16. h -

19. h a jednu hodinu pred podujatím v SK BNM
Vajnorská 21, tel.: 02/44373763. Lístky Na kus
reči s Jozefom Banášom je možné zakúpiť aj v sieti
Ticketportal. **Zmena programu vyhradená!**
Bližšie informácie na tel. č.: 02/44 37 37 71,
02/ 44 37 26 20

Ponúkame pre základné a stredné školy kultúrne
- spoločenské a výchovno - vzdelávacie podujatia,
tel. 44 37 26 20

Prenájom priestorov na semináre, spoločenské
posedenia, prezentácie, tel. 44 37 26 20

Výroba reklamy od vizitiek po transparenty -
vrátane grafických návrhov za **VÝHODNÉ CENY**,
tel. 44 37 25 12

DOM KULTÚRY KRAMÁRE

Stromová 18

tel. 54 77 11 48

www.skvajnorska.sk, e-mail: dkkramare@chello.sk

KLUBOVÉ PODUJATIA

20. 5. 2015, streda 16.30 h

Klub Venuša, klubové stretnutie Ligy proti rakovine

PODUJATIA PRE POZVANÝCH

6. 5. 2015, streda 15. h

Kultúrno-spoločenské popoludnie členov Denného
centra seniorov pri príležitosti **Dňa matiek**

14. 5. 2015, utorok 9. h a 10.30 h

O ukričanej Viktorke, divadelné predstavenie pre
deti MŠ Na Revíne a Cádrovej ul.

KURZY

Maľovanie na hodváb, individuálne a skupinové
kurzy, možnosť objednávok aj od firiem

16. a 17. 5. 2015, sobota - nedeľa 9. - 14. h
Ateliér neprofesionálnych výtvarníkov

Predaj vstupeniek: pondelok, utorok, streda
od 16. h do 19. h, Vstupné sa vráti len v prípade
zrušenia predstavenia.

Zmena programu vyhradená. Vstupenky
nerozervujeme.

**Ponúkame spoločenské priestory vhodné na
firemné a súkromné podujatia** (plesy, školenia,
prednášky, rodinné oslavy a iné).

KAMELOT

KONCERT

28.5.2015 o 19.00

ŠARMANTNÝ DEŇ MATIEK

Podujatie sa koná pod záštitou starostu MČ BNM Rudolfa Kusého

BOHATÝ PROGRAM PRE MAMIČKY A ICH DETIČKY

- **PREMENY MAMIČIEK** so salónom krásy SHARMANT a profesionálnou vizážistkou Martou Gejdošovou
- **MÓDNA PREHLIADKA LOMBARDI FASHION HOUSE** a ručne maľovaných topánok KATIE SHOES
- **Masáž z Masážneho Raja**
- **mini kaviarnička ŠTRBSKÉ PRESSO**
- **Pre deti:** tvorivé dielne s animátormi, maľovanie na tvár

**VSTUP
VOLNÝ!**

Hosť: herec a spevák **MILO KRÁL** z Búrlivého vína.
Autogramiáda spisovateľky **Mariky STUDENÍČOVEJ**.

Čakajú Vás aj ďalšie milé prekvapenia.

17.5.2015

nedeľa 15,00 - 18,00 hod.

